

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 148

Eesti, videosild

Esmaspäev, 07. veebruar 2022

Algus 11.10, lõpp 13.00

Juhataja: Yoko Alender (esimees)

Protokollija: Elise Ernesaks (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Peeter Ernits, Kaido Höövelson, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Natalia Malleus, Andres Metsoja, Timo Suslov

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudus: Jevgeni Ossinovski

Kutsutud: Keskkonnaministeeriumi keskkonnatehnoloogia osakonna peaspetsialist Hannela Artus ja välissuhete osakonna peaspetsialist Eliise Merila (2. päevakorrapunkt); kollektiivse pöördumise algatajate esindajad Anneli Mihkelson, Gunnar Havi ja Annely Õisnurm, Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Nele Saluveer, Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna juhtaja Taimo Aasma (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Eesti seisukohad püsivate orgaaniliste saasteainete määruse kohta - COM(2021) 656
3. Kollektiivne pöördumine "Laidevahe looduskaitseala laiendamise peatamine. Looduskaitseaduse muudatus - kohalike traditsioonide ja kogukonna mõiste lisamine seadusesse"

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (07.02.2022-13.02.2022) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 7.02.2022 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Eesti seisukohad püsivate orgaaniliste saasteainete määruse kohta - COM(2021) 656
3. Kollektiivne pöördumine "Laidevahe looduskaitseala laiendamise peatamine. Looduskaitseaduse muudatus - kohalike traditsioonide ja kogukonna mõiste lisamine seadusesse"

Komisjoni istung teisipäev, 8.02.2022 kell 14.00

1. Kollektiivne pöördumine "Üleskutse Sõrve looduskaitseala toetuseks Harju maakonnas"
2. Kollektiivne pöördumine "Hoiame Alutaguse loodust - toetame rahvuspargi laiendamist!"

Andres Metsoja tegi ettepaneku arutada keskkonnakomisjonis Natura alade metsaraie, kaitse-eeskirjade koostamise ja alade inventeerimise teemasid.

Kaido Höövelson tegi ettepanku kutsuda keskkonnakomisjoni Elukeskkonna ja Rahvastikuarengu Seltsi esindajad, arutlusele tuleksid Euroopa roheleppega seonduvad teemad. **Yoko Alender** tõdes, et selgusetuks on jäänud probleemi olemus ja selle kitsam fookus.

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Yoko Alender, Peeter Ernits, Kaido Höövelson, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Natalia Malleus, Andres Metsoja, Timo Suslov).

2. Arvamuse andmine Euroopa Liidu asjade komisjonile: Eesti seisukohad püsivate orgaaniliste saasteainete määruse kohta - COM(2021) 656

Hannela Artus andis ülevaate määruse sisu ja Eesti seisukohtade kohta. Tema sõnul on tegemist ainetega, mis on inimeste toodetud, liiguvad tuhandete kilomeetrite kaugusele ning mis püsivad keskkonnas aastaid. Konkreetne ettepanek käsitleb muudatusi püsivate orgaaniliste saasteainete (edaspidi POS) piirnormides jäätmetes. Eesti seisukohtade kohta ütles ta, et Eesti toetab piirnormide ajakohastamist, aga rakendamiseks kohaldatavad korralduslikud küsimused peaksid jääma liikmesriikide endi lahendada.

Yoko Alender küsis, kas Eestil on valmidus POS-e jäätmetest üles leida ja eraldada. **Hannela Artus** vastas, et jäätmevood on erinevad, aga paljudel käitlejatel on olemas partnerid, kes suudavad vahet teha, kas tegemist on POS-idega või mitte. POS-id tekivad põhiliselt põletamise tulemusena, ka näiteks koduahjudes. Eestis on vajalik teha tuha kohta lisaanalüüsi, kodumajapidamiste tuha teemat arutatakse edaspidi, tuleb otsustada, kuidas selle teemaga edasi tegeleda. Teisi POS-ide jäätmevoogusid, nt tulekustutusvahetudes kasutatav materjal, on uuritud. Stockholmi konventsiooni rakenduskava koostamine toimub määruse rakendamisega paralleelselt, konventsiooniga lahendatakse samuti POS-ide käitlemist.

Timo Suslov küsis, milline on Eesti seis selle määruse võtmises, kui lihtne neid muudatusi on siseriiklikult sisse viia ja milline on ajaraamistik. **Artus** vastas, et Eestis on kõige keerulisem süsteemne jäätmetemaatika rakendamine (sortimismetoodika, liigiti kogumine, jäätmetekke vältimine), jäätmetest tuleks juba tekkekohas eemaldada ohtlikud osad. Artus lisas, et tema arvates ei ole piirnormide rakendamine probleemiks, vaid probleem on teadlikkus. Peame tegelema rohkem jäätmevoogude puhastamisega tekkekohal, hiljem on neid raske sorteerida.

Peeter Ernits küsis, kas Eestis on olemas normid, kui palju võib nädalas või kuus dioksiine sisse süüa. Ernits uuris, kuidas dioksiinidega võitlus Eestis käib ja kas see on selle määrusega seotud. **Artus** vastas, et dioksiinid toidus ei ole otseselt käesoleva määruse sisu. Stockholmi konventsiooni kontekstis vaadeldakse ohtlikke aineid toidus, see teema on Maaeluministeriumi haldusalas. Artus lisas, et elektroonika või romusõidukite käitlejatele lubade andmisel näiteks küsitakse, kuidas nad eraldavad ohtlikke jäätmeid, sellealane süsteem on täiustamisel. **Peeter Ernits** soovis dioksiinide kohta saada lisamaterjale, Artus lubas saata.

Otsustati:

2.1. Komisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada (konsensus: Yoko Alender,

Peeter Ernits, Kaido Höövelson, Heiki Kranich, Igor Kravtšenko, Natalia Malleus, Andres Metsoja, Timo Suslov).

3. Kollektiivne pöördumine "Laidevahe looduskaitseala laiendamise peatamine. Looduskaitseaduse muudatus - kohalike traditsioonide ja kogukonna mõiste lisamine seadusesse"

Yoko Alender ütles, et Riigikogu juhatus võttis 11. jaanuaril kollektiivse pöördumise menetluse ja andis sõna pöördumise algatajatele.

Anneli Mihkelson sõnas, et annab ülevaate Laidevahe looduskaitseala laiendamise plaanidest ja sellest ajendatud looduskaitseaduse võimalikest muudatustest, mida soovitakse taotleda (Lisa).

Nele Saluveer sõnas, et looduskaitseala ei pruugi tähendada kogu ulatuses inimtegevusest puutumata ala, võimalik on moodustada erineva rangusega vööndeid. Üks nendest vöönditest on reservaat, mis on inimtegevusest puutumata ala, kuid seda vööndit Laidevahe looduskaitsealale ei planeerita. Sihtkaitsevööndis on kindlad inimtegevused lubatud ja liikumist võib piirata ajaliselt, näiteks kotkaste elupaikades. Sihtkaitsevööndis on lubatud traditsiooniliselt maad harida nendes kohtades, kus on poollooduslikud kooslused. Ta tõdes, et hoiuala kaitsekord võib inimestele tunduda leebem, kuid see ei pruugi nii olla. Võrreldes hoiuala kaitsekorda näiteks sihtkaitsevööndi kaitsekorruga võivad rangusastmed olla sarnased. Ka hoiuala kaitsekorra eesmärgiks on loodusväärtuste säilimine. Ta tõi näite, et kui hoiuala loodusväärtust kahjustab ehitamine, siis on sellel alal ehitamine keelatud, mis teeb selle piirangu sisuliselt sama rangeks sihtkaitsevööndiga. Laidevahe looduskaitsealaga on plaanis liita sellega piirnev hoiuala, sest hoiuala kaitsekorral on teatud puudusi. Nii on hoiualal võimalik kaitsta ainult inventeeritud väärtusi, mis tähendab, et metsa, kus elupaiga tüüp vaheldub, pole võimalik kaitse alla võtta. Ka ei luba hoiuala kaitsekord linnujahti keelata. Ta sõnas, et piirnevad kaitsealused alad, kus on samaväärsed väärtused, võiksid olla kaitse all ühtse alana, et saavutada õigusselgus. Hoiuala puhul võib kaitsekord olla sisuliselt sama range kui looduskaitseala sihtkaitsevööndi puhul, kuid kompensatsioon on hoiualal poole väiksem. Maaomanikele on saadetud uue kompensatsiooni kohta kiri, kuid kõik omanikud ei ole vastanud, et nad sooviksid kompensatsioonist loobuda. Kõik talupidamised, kus paiknevad poollooduslikud kooslused ja viljeletakse traditsioonilist eluviisi (niitmine, karjatamine), ei lähe range kaitse alla. Liikumispiirang kehtib vaid pesitusaegadel ja inimesed saavad tavapäraselt ujumas ning jalutamas käia. Ta sõnas, et hetkel on ainuke probleem sõidukitega ligipääs rannale, sõidukiga on lubatud sõita teedel ja ratastega ka radadel. Liikumist teedel ei piirata, probleem on teedes, mida kohalikud tõlgendavad teedena, kuid mida pole põhikaardile kantud. Seda küsimust ei saa lahendada kaitse-eeskirjadega. Ta ütles, et väljaspool teid liigutakse selletõttu, et inimesed ei julge käia teedel, mis on karjakopli ees või loomade vahel. Need alad on praegu ranna ehituskeeluvööndis, kus pole lubatud väljaspool teid sõidukiga liikumine. Kaitse-eeskiri annab võimaluse kaalutleda, kuhu tulevikus teed rajatakse. Ta märkis, et edaspidi saab sellel alal ka kala püüda ja lihtkäsiõngega on püük aasta läbi lubatud. Sellel alal on tehtud palju inventuure, kaardistatud on metsad, poollooduslikud kooslused, mereelupaigad, taimestik jne, millest lähtuvalt pannakse paika sobivad piirangud. KeA-l on olemas teadmised, millised kooslused millist kaitset vajavad ja millised linnuliigid on tundlikud häiringutele. 80% Laidevahe looduskaitsealast on eelnimetatud infoga kaetud, teada on loodusväärtuste asukohad ja põllud ning talukohad on jäetud leebe kaitsega aladeks. Asjakohast eelnõu pole kümme aastat menetletud, aktiivselt alustati eelnõu menetlemist

viimastel aastatel. Kohe alustati ka kaasamisega, avalik arutelu toimus veebis, elektrikatkestuse tõttu tehti korduv arutelu ja kohalik kogukond kutsus KeA kohale.

Taimo Aasma sõnas, et Keskkonnaministeerium (KEM) on lasknud menetlust läbi viia ja suhtlust korraldada KeA-l. Ta tunnistab, et lahendused probleemidele on leitavad ja teatud teemad tuleb üle vaadata ning läbi rääkida. Peavad olema ühtsed reeglid, mis kehtivad kõigile, et tagada loodusväärtuste säilimine. Riigimaa on avalikult kasutatav maa ja seal kehtivad kitsendavad reeglid. RMK on eraldi välja toonud probleemi seoses väljaspool teid sõitmisega. Tuleks üle vaadata teede temaatika. Mõiste „kohalik elanik“ defineerimise arutelusid on toimunud mitmeid, probleemiks on küsimus, keda täpsemalt „kohalikuks elanikuks“ nimetada. Käesolev seadusandlus reguleerib seda tehniliste nüansside kaudu, näiteks millisesse kohaliku omavalitsusse (KOV) on elanik sisse kirjutatud. Keskselt probleemiks on liiga lai lähenemine ja kohaliku elaniku eriõigused. Ta loodab, et arutelusse ei teki nüansse, mis keelaksid näiteks RMK lõkkeplatsi kasutuse teise omavalitsuse elanikel. Ta sõnas, et praegune seadusandlik ruum on paindlik ja võimaldab mõisteid sisustada.

Yoko Alender soovis, et eksperdid leiaksid koostöös kohalike elanikega efektiivsed lahendused. Ta uuris, kuidas on RMK protsessi kaasatud ja kuidas lahendada teede küsimused, kas KOV-il on võimalik uusi teid kaardile märkida. **Nele Saluveer** vastas, et RMK on olnud kaasatud kaitse-eeskirjade koostamisse nagu ka muud huvigrupid. RMK on paigaldanud väljarenditud aladele, kus poollooduslike kooslusi hooldatakse, sissesõidu keelumärke, aga neid on ka lõhutatud. RMK huvi on poollooduslike koosluste hooldamine või taastamine, et loomad saaksid seal segamatult viibida, mis ei välista sellel alal inimtegevust. **Anneli Mihkelson** lisas, et näited, mis on varasemalt välja toodud, käivad olemasoleva looduskaitseala kohta ja kohalike elanike ettepanek on olnud eraldada looduskaitseala ja hoiuala, et arutelu oleks arusaadavam. Ta tõi välja, et arutelu KeA-ga sisaldab informatsiooni nii looduskaitseala kui ka hoiuala kohta ja küsimus oli, et kuidas on RMK olnud kaasatud hoiuala liitmisele looduskaitsealaga. **Nele Saluveer** vastas, et kaitseala laiendamine hoiuala arvelt on terviklik menetlus ja RMK-lt on küsitud selle kohta arvamust, k.a hoiuala liitmise kohta.

Yoko Alender küsis, kelle pädevusse kuulub teede kaardile märkimise küsimus, kas KOV-il on pädevus kohalike elanike ettepanekul muudatusi teha. **Nele Saluveer** vastas, et see on KOV-i ja RMK omavaheline kokkulepe, RMK-d tuleb kaasata, kui tegemist on riigimaa. RMK kui maaomanikuga tuleb jõuda kokkuleppele ja kokku tuleks kutsuda kõik neli osapoolt - KOV, RMK, kohalikud elanikud ja KeA. Mõistlik on välja valida konkreetsete teede, mis oleksid üheselt arusaadavad ja ka looduskaitseväärtuste seisukohast on parem, kui kasutatakse paari teed, mitte et rööpad sõidetakse sisse paljudesse kohtadesse. **Andres Metsoja** sõnas, et teede debatt peaks saama lahendatud KOV-i, RMK ja KeA tasemel. Ta ütles, et probleem on pigem selles, et KeA ütleb, et radu pole mõistlik teedeks ümber nimetada, kasutatakse teid, mis on registrisse kantud ja diskussioon kohalikega puudub. Oluline on otsida kogukonnaga tasakaalu. Ta ütles, et on RMK puhul näinud vastupidist lähenemist, kus RMK eemaldab Pärnumaal loodusest tõkkeid. Põhjenduseks on, et loodusesse tehnilisi piiranguid ei panda, vaid elu peaks olema korraldatud nii, et inimesed saaksid aru, mis on mõistlik. Ta sõnas, et looduskaitse kontseptsioonis on vaja ühtset lähenemisnurka.

Gunnar Havi ütles, et kohalikud elanikud on KeA-le teinud ettepaneku kokku saada ja korrastada olemasolevad rajad. Ta märkis, et probleemiks on, et KeA ei taha, et radadel

sõidetakse ja seetõttu on RMK üles pannud keelumärgid, mida on kohalikud ka lõhkunud. Ta sõnas, et teed tuleks korda teha, siis ei sõidetaagi nendest väljaspool. Hetkel ei saa paatidega randa minna, kuna olemasolev tee on lagunenu ja teatakse, et seal sõita ei tohi. Pannakse keelumärk ette ja kui teed enam kaardilt ei paista, öeldakse, et seal polegi teed. Ta lausus, et KeA-lt on küsitud, miks ei tohi jalgratastega randa sõita, vastuseks oli, et rada randa pole ning väljaspool rada ei tohi jalgrattaga sõita, samuti et jalgratta liikumiskiirus on liiga suur. Ta sõnas, et seda probleemi saab lahendada kiirusepiirangu märkidega. Ta ütles, et KeA vastused on segased, ühelt poolt öeldakse, et piirangud ei pruugi rangemaks minna, aga teiselt poolt tuuakse välja, et olemasolev piiranguvöönd ei taga piisavalt looduskaitset. **Annely Õisnurm** lisas, et Saaremaa vald on koostamas uut üldplaneeringut, mille raames tehti ettepanek võtta need teed üldplaneeringusse ja seda vald ka tegi. Edasi läheb üldplaneering kooskõlastamiseks KeA-le, kes saab selle heaks kiita. **Yoko Alender** sõnas, et see on oluline märkus ning ütles, et loodetakse kohalike inimeste ja KeA läbirääkimistel lahenduste leidmisele.

Peeter Ernits sõnas, et KeA peaks olema kohalike inimestega probleemid lahendanud. Ta uuris, mitu korda on KeA käinud Laidevahe looduskaitsealal ja küsis täpset elanike arvu. Ta tahtis teada, miks on KEM ja KeA kohalikega rääkimisel venitanud ning uuris, kas adru korjamine, jalgrattaga sõitmine jm probleemid on tõsised. **Nele Saluveer** vastas, et KeA on kohapeal käinud korduvalt, kohalike inimestega on räägitud kolmel korral. Ta lausus, et KeA on omalt poolt teinud kõikvõimalikud tegevused ja jaganud selgitusi, et teatud küsimused pole kaitse-eeskirjadega seotud ja tuleb lahendada näiteks üldplaneeringu kaudu. Probleemi põhiolemus taandub paari ujumiskoha juurdepääsule. KeA pole öelnud, et rattaga liikumine või adru varumine pole lubatud. Adru varumine tuleb mõnedel juhtudel kooskõlastada KeA-ga ja rattaga võib sõita radadel ja teedel. Küsimuseks on, kuidas defineerida rajad ja teed.

Andres Metsoja lausus, et üldplaneeringuga juurdepääsu küsimusi lahendada on väär ja kui räägitakse, et looduskaitse eesmärgiks on suurte rahvamasside ärahoidmine, siis pole õige pidada avalikku debatti nende teede kasutusõigusest, vaid küsimus tuleks lahendada lokaalsemalt.

Gunnar Havi tegi ettepaneku, et KeA võiks kokku saada kohalikega ja mõelda, kuidas probleeme lahendada. Ta loodab, et enne, kui kohalike elanike probleemid pole lahendatud, Laidevahe looduskaitseala laiendamise eelnõu heaks ei kiideta.

Yoko Alender ütles lõpetuseks, et osapooled peaksid omavahel kohtuma ja sobivad lahendused koos leidma. Keskkonnakomisjon jätkab kollektiivse pöördumise menetlemist.

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Elise Ernesaks
protokollija